

Bones pràctiques
de Responsabilitat
Social

**MónNatura
Pirineus**

Iniciativa empresarial per al
desenvolupament de la responsabilitat
social a Catalunya

www.respon.cat

MónNatura Pirineus

Nom de l'empresa Fundació Catalunya la Pedrera

Sector d'activitat Turística i educativa

Activitat de l'empresa Alberg i educació ambiental

Nombre de treballadors/es 20

Pàgina web www.monnaturapirineus.com

Adreça Son, Alt Àneu (Pallars Sobirà)

Contacte T. 973 626 722 - monnaturapirineus@fcatalunyalapedrera.com

DESCRIPCIÓ DE L'EMPRESA

MónNatura Pirineus, inaugurat l'any 2002, és un equipament de la Fundació Catalunya-La Pedrera que ofereix estades i activitats adreçades a tot tipus de públic amb missió de sensibilitzar la societat sobre el desenvolupament sostenible i la conservació de la natura i el paisatge mitjançant activitats d'educació ambiental. Ubicat a les Valls d'Àneu, MónNatura Pirineus disposa d'unes instal·lacions úniques als Pirineus que permeten al visitant fer vida a l'alta muntanya i descobrir-ne els atractius, amb una visita o estada amb el menor impacte possible sobre l'entorn. En tant que alberg, forma part de XANASCAT (Xarxa d'Albergs de la Generalitat de Catalunya).

L'equipament pertany a la Fundació Catalunya-La Pedrera, que va néixer a principis de l'any 2013 com a conseqüència de la fusió de les Fundacions i Obres Socials de les antigues Caixa de Catalunya, Caixa de Tarragona i Caixa de Manresa. Avui és una Fundació nova, privada, totalment independent de les entitats bancàries que en el seu dia van originar les fundacions precedents i amb una clara vocació de servei a la nostra societat.

COMPROMÍS AMB EL TERRITORI

La ubicació d'un equipament d'aquestes característiques no és un afer irrellevant per al territori, i des de l'inici sempre s'ha volgut treballar aquest sentit de compromís envers la gent que hi viu, la sostenibilitat ambiental i el desenvolupament econòmic.

- Creació de **llocs de treball** per a persones del propi territori, fet que era una premissa no escrita però que sempre miraven de transmetre. Amb 20 treballadors, és una de les instal·lacions més rellevants del territori. El gran valor diferencial, a més, és que no estan sotmesos a la temporalitat de la neu i que promouen la contractació indefinida com a criteri.
- Sinergies amb les institucions locals, ja siguin ajuntaments, empreses o el Consorci Turístic de les Valls d'Àneu, per al **desenvolupament socioeconòmic** d'un territori idíl·lic que sempre ha quedat desatès enmig del major interès turístic de la Vall d'Aran i la zona d'Andorra i la Cerdanya.
- Es fa cessió de pastures als **ramaders**, sense contrapartides econòmiques, fet que permet un manteniment dels espais.
- Contacte amb la **cultura del territori**, ja que el patrimoni natural i cultural s'han d'abordar com un tot, i que va des de la implicació en les festes locals fins al fet que la persona que atén el telèfon fa ús de la variant palleseca de la llengua catalana. A més, són promotors de noves activitats, com les d'**enoturisme**, aprofitant els petits cellers que hi van apareixent.

COMPROMÍS DE DIÀLEG I ESPERIT COL·LABORATIU

La seva predisposició a establir **marcs de diàleg i col·laboració**, que és innata però que també tenia un caràcter estratègic en tant que nou operador

Iniciativa empresarial per al desenvolupament de la responsabilitat social a Catalunya

Consell General de Cambres de Catalunya

Generalitat de Catalunya
Departament d'Empresa i Ocupació

en el territori, ha ajudat a renovar la capacitat de generar aliances en pro dels interessos comuns, trencant inèrcies que, sovint en el món rural, fan més lent el progrés. El seu caràcter proactiu ha facilitat que s'hagin posat al davant en accions com ara dialogar amb Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya i/o altres operadors de la zona per implementar millores que facilitin el turisme de les Valls d'Àneu

Els agents de territori han anat canviant el plantejament de viure exclusivament de la neu per una estratègia més àmplia que acull el **patrimoni natural i paisatgístic**, sota forma de destí sostenible, en el qual el Centre pren un protagonisme més destacat.

Les col·laboracions també prenen un caràcter relacionat amb els estudis, entre les quals:

- Disposen de diversos **convenis amb universitats** i centres acadèmics, que permeten fer-hi pràctiques i desenvolupar-hi estudis finals de carrera i postgraduats, ja sigui a l'equipament o al centre de fauna.
- Disposen d'un equipament d'observació astronòmica que poden cedir a estudiosos per tal que el puguin usar amb finalitats d'investigació amb control remot, fet que ha fet possible que alguns cossos celestes s'hagin descobert des d'allà.

La voluntat d'establir aliances i treballar en xarxa es percep també en el estatuts de la Fundació, que estableixen que *fins a un màxim de deu patrons seran persones jurídiques públiques o privades que promoguin activitats similars o relacionades amb les que siguin objecte de la fundació especial, i que puguin aportar el seu coneixement i sinèrgies en l'àmbit d'actuació de la Fundació i activitats o programes que es pretenguin desenvolupar*. En canvi sols són com a màxim cinc els patrons que corresponen a organitzacions mecenes de la Fundació, actualment vacants per decisió del Patronat.

COMPROMISOS AMB EL MEDI AMBIENT

MónNatura Pirineus disposa d'un **edifici bioclimàtic** de més de 3.000 m² on s'utilitzen energies renovables i s'apliquen un seguit de criteris de gestió ambiental, alhora que es fa un esforç per sensibilitzar els visitants perquè el seu comportament ajudi a minimitzar l'impacte local i es compleixi amb la missió de reforçar els valors de respecte al medi.

- **Recollida selectiva.** S'aposta per la recollida selectiva dels residus i l'aprofitament posterior per tal de reduir l'impacte ambiental que aquests provoquen en el medi. Se separa el paper i el cartró, el vidre, els envasos lleugers (llaunes, plàstics, brics), les restes de menjar, l'oli de cuina, els fluorescents, els metalls, pintures, les piles i diversos residus d'oficina.
- **Depuradora.** Van fer una inversió per a disposar d'una depuradora pròpia, i així poden assegurar que tot el que surt de l'equipament és aigua neta, depurada
- **Estalvi d'aigua.** Es disposa de sistemes d'estalvi d'aigua (tancament automàtic temporalitzat de les aixetes, cisternes amb interrupció de descàrrega i de doble descàrrega) i es realitza un bon manteniment de les instal·lacions.
- **Eficiència energètica.** Es fa ús de les energies renovables (plaques solars fotovoltaïques, captadors solars tèrmics, caldera de biomassa), es disposa d'instal·lacions energèticament eficients (calefacció per terra radiant, equips de consum eficients) i s'aprofita la llum natural (façana orientada al sud, lluernes).
- **Integració paisatgística.** El centre està integrat arquitectònicament en el seu entorn, i no suposa cap impacte ambiental significatiu en el paisatge.

Distintiu de garantia
de qualitat ambiental

- **Soroll.** El centre és respectuós amb l'entorn i es té especial cura en mantenir un control acurat dels nivells de soroll.
- **Informació al client.** El centre informa el personal i els clients de la gestió ambiental que es porta a terme fomentant la participació activa.

El fet de tenir un **equip molt estable** facilita que hi hagi un sentiment de pertinença i que els valors estiguin molt alineats, especialment en allò que fa referència al respecte pel medi ambient i la passió pel territori. En el cas del personal de neteja, d'empreses externes, ha requerit més sensibilització, ja que anys enrere era normal que portessin productes agressius. Però ara ja s'han incorporat requeriments en la contractació.

Al 2011 van fer puntualment una **auditoria ambiental** i també van calcular la petjada de carboni. Malgrat ser poc rellevant, els va ser molt útil per tenir la fotografia de com estaven. En el seu cas, si tenim en compte el conjunt de la Fundació, cal tenir en compte que porten a terme activitats que generen un gran efecte positiu per al medi ambient i especialment en el CO²: una de les accions més rellevants i singulars que porta a terme la Fundació és la conservació i **protecció de 157.000 hectàrees**, ja sigui en custòdia o en propietat, que suposa el 5 % del territori català, amb espais de gran vàlua ecològica i paisatgística. En el cas dels boscos comunals han comprat drets de tala, quan eren espais d'interès per a protegir l'hàbitat del gall fer o arbres centenaris. Això els converteix en l'entitat privada de conservació de la natura més important a nivell estatal i una de les més destacades a Europa.

A l'octubre de 2014 MónNatura Pirineus ha rebut el **Guardó de Turisme Responsable** de la Generalitat de Catalunya en la categoria de "Turisme Responsable", *en reconeixement de l'activitat desenvolupada de manera sostenible, mitjançant la responsabilitat ecològica i social i que l'ha convertit en un referent per a la sensibilització de la societat vers el desenvolupament sostenible i la conservació de la natura i el paisatge i en un exemple de turisme lúdic, vivencial, responsable i pedagògic dissenyat per donar a conèixer el territori on s'emmarca, les Valls d'Àneu i els Pirineus en general.*

COMPROMÍS AMB ELS USUARIS

El centre disposa de 94 places d'allotjament, distribuïdes en 22 habitacions de 4 llits i 2 habitacions de 3 places condicionades per a persones amb **mobilitat reduïda**.

Donat que cada cop són més les persones que han de seguir **dietes especials** per raó d'al·lèrgies, malalties, raons religioses o culturals, han anat ampliant els menús i incorporant una sensibilitat en aquesta matèria de respecte a la diversitat. Han col·laborat amb l'Associació Catalana de Persones Celiaques, que els recomana, i disposen del suport de la Fundació Alicia -també vinculada a la Fundació- a la qual poden consultar.

MónNatura Pirineus va rebre al juliol de 2013 el certificat **Destinació de Turisme Familiar** (DTF) atorgat per l'Agència Catalana de Turisme, junt amb altres equipaments turístics i hotelers de les Valls d'Àneu, ja que la DTF correspon als quatre municipis (Esterrri d'Àneu, la Guingueta d'Àneu, Alt Àneu i Espot)

El DTF és un segell d'especialització que s'atorga a les destinacions que ofereixen serveis i equipaments a les necessitats de les famílies i que ara per primer cop es lliura a una destinació de l'interior.

- Les destinacions i equipaments hotelers certificats destaquen per la qualitat i posicionament enfront el client familiar.

“MónNatura Pirineus va rebre el certificat Destinació de Turisme Familiar atorgat per l'Agència Catalana de Turisme”

Transversalitat en la manera en què sovint s'aborden les intervencions, tenint en compte alhora els impactes educatius, econòmics, ambientals, territorials, laborals, de bon govern

- Compleixen una sèrie de requisits, tant a nivell de destinació com a nivell d'establiments i serveis turístics.
- En el cas de les destinacions d'interior, han de disposar almenys d'un recurs natural (parc nacional, parc natural, paratge natural d'interès nacional o reserva natural) o una estació d'esquí, a una distància màxima de cinc quilòmetres de qualsevol dels municipis de la destinació.
- Han de disposar també d'una oferta lúdica adreçada a infants i una part dels establiments han de comptar amb mesures específiques per a infants.

MónNatura Pirineus reuneix totes aquestes característiques i requeriments que han permès que sigui el primer Alberg de Joventut, junt amb el d'Espot, que rep la certificació DTF.

SENTIT D'INTEGRALITAT

L'estil de relació amb l'entorn no solament és dialogant sinó que té una altra característica, la **transversalitat** en la manera en què sovint s'aborden les intervencions, tenint en compte alhora els impactes educatius, econòmics, ambientals, territorials, laborals, de bon govern, tots ells plenament part del sentit de responsabilitat social. Aquesta manera integral de fer és molt pròpia del conjunt de la Fundació, molt possiblement facilitat per la confluència de cinc grans àrees de treball molt diverses: Impuls social, Cultura, Territori i medi ambient, Coneixement i recerca, i Alimentació. Aquesta diversitat de matèries que s'aborden des de la Fundació ha permès que la fusió d'enfocaments s'hagi produït amb gran naturalitat. Alguns exemples:

- El programa **Joves i Ciència** pertany a la línia de recerca però hi ha una estada d'una setmana que es porta a terme a MónNatura Pirineus, on hi conviden experts de diferents àrees de recerca.
- Han impulsat la **Xarxa Agrosocial**, que pretén la integració sociolaboral de persones en situació o greu risc d'exclusió social, tenint en compte criteris de sostenibilitat ambiental, fomentant pràctiques de conreu i tècniques de producció i gestió de residus respectuoses amb el medi ambient. La Fundació actua com a soci col·laborador, sobretot amb suport tècnic i comercial.
- Han impulsat la **Fundació Integra**, que han creat 10 llocs de treball per a persones amb discapacitat psíquica o problemes de salut mental, per a gestionar el bosc de la muntanya de d'Alinya. A més, MónNatura Pirineus és client de la biomassa que genera aquest projecte.
- **Projectes ecosocials** de desenvolupament al medi rural. Una línia innovadora, concebuda per ajudar a iniciatives dins dels espais de la Fundació que creïn llocs de treball, que tinguin un projecte viable i generin beneficis econòmics, socials i ambientals.
- Cada estiu acullen **voluntaris** que col·laboren en diverses tasques i projectes del centre, com per exemple, en el manteniment del Centre de fauna salvatge dels Pirineus, en activitats de seguiment de la biodiversitat, participant en el procés d'obtenció de compostatge, i altres.

COMPROMÍS DE SOSTENIBILITAT ECONÒMICA I ORGANITZACIONAL

Des de la seva creació fa dos anys, la Fundació Catalunya-La Pedrera ha tingut com a gran repte assegurar la sostenibilitat econòmica, en no dependre de cap entitat financera que li garanteixi anualment el pressupost. El fet de disposar de l'edifici de La Pedrera, declarat Patrimoni Mundial de la UNESCO, suposa una base indiscutible, però igualment la situació

obliga a replantejar com crear valor en la nova situació. Així, s'assumeix el repte de reinventar-se per formular propostes que contribueixin a transformar la societat, amb una inequívoca vocació de servei a la gent i a tot el territori de Catalunya. La seva missió és treballar de forma proactiva per al desenvolupament i la transformació social de Catalunya, situant-se al costat dels que tenen necessitats, dels emprenedors, dels que treballen pel futur, dels que creen noves idees.

Per això –afirmen– ens reinventem, però sense perdre l'essència del que som: una Fundació que aposta per l'ètica i la innovació, que creu en la proximitat i el dinamisme, i que vol transformar en accions el compromís amb el territori i amb la seva gent. Fent coses diferents però, sobretot, fent-les de manera diferent, i garantint que som, també, una entitat sostenible econòmicament.

Aquest nou context, porta a reflexionar sobre com equilibrar la creació de valor social amb la sostenibilitat econòmica, sense la qual no es podria assegurar l'impacte a llarg termini.

Davant el debat sobre la justificació d'aquests grans equipament, expliquen que MónNatura Pirineus va ser una **inversió** de les que no es pretenen recuperar mai perquè responia a un objectiu fundacional, educar la ciutadania en sensibilitat ambiental: *No interessaria un equipament que fos solvent econòmicament però que no complís amb la funció que té encomanada. Per tant, com més ple està, més compleix la seva funció perquè més transferència de coneixements i sensibilitat es fa, ja que després d'una estada educativa els participants surten amb els valors del respecte ambiental més reforçats, és un bany de seducció ambiental.*

Alhora d'**avaluar l'impacte** de l'equipament cal tenir-ho en compte donat que també s'hi fan altres trobades que fan ús de la infraestructura, que permeten millorar-ne el rendiment econòmic però que no justificarien la inversió perquè no responen a la missió. Per això, fan un balansocial on diferencien entre beneficiaris i visitants.

- Els 3.000 visitants anuals reben un impacte més passiu mentre que els 7.000 beneficiaris (escoles i famílies) hi tenen un paper més actiu en el desenvolupament d'actituds respectuoses.
- Un 80 % de la despesa total es destina a programes i activitats i a la conservació i millora del nostre patrimoni i el 20 % a les despeses estructurals que inclouen la retribució del personal, les despeses generals i la difusió i màrqueting.
- Han hagut de pensar noves estratègies per gestionar i augmentar els ingressos, i han passat d'un grau d'autofinançament del 32,7 % al 2010, al 100 % actual.

El compromís de sostenibilitat en aquesta nova etapa es fonamenta en tres eixos de treball:

- L'exemplaritat en la gestió, en el convenciment que les fundacions han de donar exemple.
- La sostenibilitat econòmica, amb la voluntat de fer bé les coses per seguir acomplint amb la missió sense dependre de tercers.
- Una inequívoca vocació de servir a la nostra gent i al nostre territori, afirmant que són i volen ser una entitat clarament al servei de la nostra societat.

“ No interessaria un equipament que fos solvent econòmicament però que no complís amb la funció que té encomanada ”

